23,515/B

F xviii

18/f

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30508356

N°. 76

JOHANNIS FREIND

AD

Celeberrimum Virum RICARDUM MEAD, *M.D.*

DE

Quibuſdam *Variolarum* generibus EPISTOLA.

LONDINI:
Impenſis J. BOWYER, ad Inſignæ Roſæ juxta Porticum Occidentalem Eccleſiæ Divi Pauli, 1723.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

RICARDO MEAD, *M. D.*

JOHANNES FREIND,

S. P. D.

CUM ex inſperato mihi abunde otij ſuppeteret, et animus eſſet in his etiam rerum anguſtijs à nimiâ Solicitudine liber, videbar mihi hoc quicquid eſt vacui temporis haud meliùs conterere poſſe, quàm ſi conſueta recolerem ſtudia, & pauca ijs, quæ pridem à me de *Morbis acutioribus* animadverſa ſunt, attexerem. Et id quidem libentiùs facio, poſtquam perceperam ex eleganti illo, quem nuperrimè dono ad nos miſit Cl. *Helvetius*, de *Variolis* libello, graviſſimum hunc Scriptorem, vel noſtris in medendo veſtigiis, vel eâdem ſaltem nobiſcum viâ inſtitiſſe. Etenim opus illud lectitavi aviditate cum ma-

jore dicam an voluptate: Ita diligenter varia multùmq; inter ſe diverſa *Variolarum* genera perſecutus eſt Vir & doctrinâ & experientiâ Medicâ inſtructiſſimus, ita ſapienter omnem curandi rationem tradidit, ut quamplurima, in quibus hactenus ferè cæteri defecerunt, hic unus feliciter ſuppleverit. Sed ne hic quidem omnia ita expoſuit, quin Tibi, Vir Amiciſſime, quaſi fato quodam reſervari videatur id provinciæ, ut, quod in manibus jamdudum eſſe ſcio, plenum nobis aliquando des abſolutumq; de *Variolarum omnium* naturâ atq; diſcrepantiâ commentarium.

HÆC adeò ad te potiſſimùm, non tam inſtituti præoccupandi Tui quàm provocandi gratiâ, perſcribo: ſatis quippe habiturus unam aut alteram Hiſtoriam ſtrictim attigiſſe, locum hunc Tibi integrum relinquam.

DISCRETUM genus, uti periculo vacuum eſſe, ita quoddam quaſi nouendiale opus, quod ipſa per ſe natura ſine medicinæ auxilio expletura ſit, pleriq; tradiderunt. Id autem haud

haud rarò longè ſecus eſſe, & experientia teſtatur & monuit *Helvetius*; qui hanc etiam intra ſpeciem *malignitatis* notas ſubeſſe advertit, febremq; aſſiduè inhæreſcere pro maligni humoris temperie diverſam. Et hujuſmodi quidem ille *Variolas* luculenter ſatis explicavit [a]: ſunt tamen & *interſtinctæ*, quæ utcunq; notis ab eo deſcriptis careant, ſalutem in diſcrimen ultimum adducunt.

REM liceat exemplis firmare. Puerulus paulò pluſquam undecennis correptus eſt *Variolis* ita benignis quidem, ut is, cùm in totâ cute vix quadragenæ puſtulæ exſtiterint, lecti impatiens in cubiculo luderet quotidie atq; obambularet. Nulla prorſus interceſſit moleſtia, donec *nono* demum die pro more exareſcerent papulæ. Tum ex improviſo febris vehemens excanduit: ita ut tum primùm accerſitus eum & nervorum diſtentionibus exceptum, & lethargo etiam laborantem invenerim. Uti ex *Variolarum* reliquiis, ſive frigore ſive quo alio caſu in ſanguinem reſorptis, morbum hunc eſſe

[a] 201. &c.

inductum arbitrabar, ita *Evacuantibus* præcipuè & *Veſicatoriis* curandi viam ingreſſus ſum. *Septimum* adeò poſt diem, licèt non ſine difficultate ſummâ, Febris, quæq; ad illam acceſſerant mala, penitus abacta. Neq; tamen is tragœdiæ finis: propius quippe aliud novum malum, nec opinatò exortum. Siquidem Nervi ita reſoluti ſunt, ut univerſi artus a Lumbis uſq; ad pedum digitos motum omnem amiſerint. Neq; eum ex hoc luctuoſo caſu aut ætas ipſa pullulaſcens, aut medicinæ ulla vis, niſi poſt experimentum ſemeſtre, expedivit. Humani ſcilicet corporis ea eſt infirmitas, ut aliquando etiam leviſſimâ labe contactum, vel errore vel incuriâ, maximis ſit periculis opportunum: quare ille demum in morborum ſcientiâ ſe plurimùm profeciſſe ſciat, qui ne minima quidem contempſit.

SED & in hoc *interſtincto* genere, & multiplex puſtularum varietas, & magna morbi diſſimilitudo reperitur; ubi nonnunquam & *Febris*, non minùs ac in *Confluentibus*, intenditur, & periculum æquè minatur. Eam quidem,

dem, quæ, docente *Helvetio* [b], ad *Tertianæ* normam accedit, & certo circuitu invaleſcit, in *diſcretis* nondum obſervavi. Eſt verò, ubi ad pus, uti oporteat, maturandum naturæ robur haud ſufficit: tantumq; abeſt, ut *quarto* demum exacto die, papulæ colorem floridum, hoc eſt naturalem, induant, & humore denſo atque concocto, qualis *puri* competit, extumeſcant, ut nihil præter laticem quendam pallidum, prætenuem, & pellucentem contineant: unde & hoc genus nuncupatur *Cryſtallinum*. Quod non modò ad *Confluentes* Variolas, ut vult *Helvetius* [c], ſed ad *diſcretas* etiam aliquando pertinet. Eſt etiam ubi præ morbi, uti reor, cruditate, ne laticis quidem hujuſce tantillum in cuticulam exudat: elevantur ſolummodo, Veſicarum aut folliculorum ſimiles, pelliculæ rotundæ, concavæ, vacuæ, molles; licèt aliquando in ſolidius quid & corneolum indureſcant. Cùm hoc idem a rei ſimilitudine nomen plantis quibuſdam indiderint Scriptores *Herbarii*, quidni hæc *Variolarum* Species haud perperam a nobis dici poſſit *Siliquoſa*. Eſt &

---

b 202 &c. *c* 208.

aliud

aliud genus, de *Diſcretis* loquor, in quo neq; puſtulis aut lympha ulla illabitur, aut vacui quid ſpatii intermeat: quippe tubercula quædam protrudit natura, extra cutim utiq; extantia atq; prominentia, ſed quæ duritate (uti aliàs [d] indicavi) ad *Verrucas* ſimillima accedant. Hæ ferè a *quarto* die ad extremum uſq; morbi decurſum eandem faciem eandemq; figuram immobiles tuentur. Malum hoc cùm ſit haud adeò vulgare, exemplo pariter inſigni illuſtrabo.

Vir confirmatâ jam ætate atq; maturâ, ægreſcere ſibi viſus eſt, quaſi ex ſuſcepto frigore laboraret. Glandulæ, *Salivariæ* præſertim, obſtructæ: algoris ardoriſq; vices alternæ & repentinæ: artubus, & maximè capiti dolor, iſq; acutiſſimus, inhæreſcens. Temporum pulſatio, auriumq; tinnitus acceſſit. Ad hæc, quod vulgò in ſiniſtrum omen nec injuriâ fortaſſe accipitur, animus formidine hanc ipſam ob cauſam perterritus. Sed *Evacuantibus* tempeſtivè adhibitis (in quo quidem ferè totius,

(d) *Epiſt. de Purgant.* 58.

quæ

quæ deinde ſecutura eſt, curationis cardo vertitur) melior rerum ſtatus; Variolæq; quæ jam quaſi in procinctu ſtabant, ſatis leniter evocatæ. Earum color, qualem eſſe decebat, vividus: copia, ſi numerum ſpectes, ita non nimia, ut, cùm diſtinctiſſimæ eſſent, perampla non in cætero tantùm corpore, ſed etiam in ipſâ facie intervalla relinquerent.

Tertius, a quo eruperint, dies aliquid levamenti attulit: ita ut, cum cæteris malis, etiam capiti deceſſerit dolor.

Quarto, omnes omnia bona dicere & ſalutem augurari: utpote ægroto, cùm alia rectè proceſſerint, a multitudine ipſâ parum periculi futurum. Neq; aliud eſſe debuit Medicorum, qui tum Experientiſſimi aderant, præſagium. Nam *Variolæ* pro dierum ratione expulſæ ſatis feliciter grandeſcere cœperunt; ſed dormiendi nulla facultas: & veſperi ſanè res in deterius inclinata; ſiquidem mente ſenſim labaſcens, interdum aliena loquebatur. Eodem modo & *quintus* effluxit dies.

Sexto,

Sexto, idem puſtularum color, eadem moles: par mentis agitatio errorq; : nam licèt ad vocum vultuumq; diſcrimina diſtinguenda ſatis acer fuerit, deliranti ſubinde nulla garriendi ſatietas. Oculi vitrei, ſcintillantes, & orbe perpetuo volutati; eorum vaſa ſanguine admodum tumeſcentia. Somnus, illud laborum omnium & ſolicitudinum perfugium, prorſus aberat. Neque ideo in pulſu motus ille incompoſitus, quem tanta Vigiliarum obſtinatio facilè induxerit. Quin ex temperie corporis judicanti, Febris vixdum ineſſe deprehenſa.

Nox proxima magnis in moleſtiis acta. Alia atq; alia aut obverſata oculis, aut vanas exterrito oſtentavere ſpecies: ita ut eum jam non intra verba deſipere, ſed furere omnino & bacchari diceres. Adeò neq; eſcæ, neq; potui, nedum Medicinæ locus fuit.

Septimo itaque, puſtularum idem tenor. Sed neq; illæ, neq; vacuitates interpoſitæ ullo modo turgeſcebant. Puris ne gutta quidem apparuit. *Verrucas* planè agnoſceres, alias ſeſſiles,

alias

alias eminentes. Neque eas morbus provectior vel minimâ quidem ex parte mutabat. Pulſus ſatis valens, & ad normam quàm quis crederet adductior. *Petechiarum*, ut interdum ſolet, germinatio nulla: nullus Salivæ curſus, quem & in *Diſcretis* (ſecus ac vulgo traditur) ubi confertiores fuerint, aliquoties notavi: nulla ultra mediocritatem Urinæ fluxio. Ea quidem per integrum mali curriculum limpida, tenuis, inturbida; *Phreniticorum* ſcilicet propria. Adhibita ſunt *Veſicantia*; *Clyſteres* injecti: affixæ *Cucurbitulæ*: Sanguis demum ex *Jugulari* venâ detractus. Siquidem in hoc ancipiti caſu, Venæ aperiendæ præciditur omnis deliberatio: neque enim in puſtulis, quod retrocedat, materiæ quicquam. Pari modo ac in *Morbillis*, ubi *Pulmonum* inflammatio ſuborta ſit, dum defloruerint papulæ, fruſtra expectamus: quippe primo quoque arrepto tempore & quicunque is fuerit dies, ſi mederi volumus, Vena fidenter ſecanda. Is quidem expeditiſſimus *Revellendi* modus: quamque cæteris, etiam iis quæ in *Pedibus* fiunt, præcelleat *Jugularium* ſectio, ubi cerebrum afficitur jampridem ſatis [e] oſtendi.

[e] Comment. Epidem. 31. &c.

Hac ultimâ quidem auxilii viâ, ad quietem eſt magis compoſitus: ſic, ut aſtantibus obſequens, quicquid oblatum eſt aſſumeret. Sed nondum ulla mentis conſtantia: nec aut ineptire, aut ſuſurrare, aut etiam clamare deſitum. Ita ad ultimum perſtabat inanis illa loquendi profluentia. Acceſſit & hoc infortunii, quòd *Soporiferis* utcunque in ſubſidium vocatis, ſomnum, uti *Phreniticis* omnibus præcipuè neceſſarium, ita perdifficilem eſſe ſentiremus. Vix enim ad horam unam aut alteram in *octonum* uſque diem dormitum. Variolarum color etiamnum vividus: neque palleſcere inceptum, donec ferè ad extrema ventum fuerit. His adeò aliiſque medendi rationibus fruſtra adhibitis, cùm *triduum* inter tremores & deliria egiſſet, Febriculâ magis quàm febre occupatus, *decimo* demum poſt extruſas Variolas die, interiit.

Aperto capite, cerebri vaſa ita extra modum undiquaque ſanguine referta ac cumulata intumuerant, ut brevi certè periculum fuiſſet, ne rumperentur illa & diſſilirent. Et quidem

rumpi

rumpi ſæpiſſime, ubi atrocitas morbi Caput præ cæteris corripuerit, docet Cadaverum Sectio.

JAMDUDUM advertis, Vir ſcientiſſime, quàm bene promiſerit Species Variolarum exterior: nàm ſub initio & morbi materia modica ſubeſſe, & in ſignis nihil niſi ſalutare videbatur. Sed intus quàm contumax atque indomita fuerit mali vis, fidem fecit infelix exitus. Ita vel in *diſcretis* cavebit Medicus, ne nimiâ ſui fiduciâ, ob id ipſum quia ſint *Diſcretæ*, periculum abeſſe pronuntiet: cùm ſit etiam hoc in genere, quod ſummum ejus acumen exerceat, & Medendi facultatem, quantamcunque ille tenuerit, ſæpius illudat. Quod ad has quas recenſui ſpecies attinet, me ſic intelligi volo, non de puſtulis quibuſdam *Diſcreto* generi hinc inde enormiter interjectis, ſed ubi eæ univerſæ per cutim undecunque effuſæ eandem formam induant, eundemque tenorem conſervent, mihi ſermonem fuiſſe. Cùm hæc inquam ſemel fuerit puſtularum conditio, ſive eæ *Cryſtallinæ* ſint, ſive *Siliquoſæ*,

ſive etiam *Verrucoſæ*, morbus rariſſimè, quantum ego experiundo didici, periculo vacat. Tuum erit, quo maximè Artis auxilio Natura jam fracta atque impotens ſic erigi poſſit, ut ægro ex his anguſtiis evadendi pateat via, explicare. Quippe ſiqui præjudicatâ opinione hanc vel illam medendi viam perpetuò eſſe tenendum putant, næ ii maximo ſunt in errore. Oportet enim varium ſequi curandi genus: modò *Cardiacis*, mitioribus ſaltem, inſiſtere; modò ea ipſa negligere: interdum *Evacuantibus* rem totam committere, interdum iis non niſi parciùs uti. Prodeſt in aliis caſibus ſomnum quocunque modo arceſſere; in aliis, ſimillimis licet, hâc medicinâ prorſus abſtinere. Eſt ubi præ cæteris ipſum *Variolarum* ſtatum & tempora intueri convenit; eſt ubi id ipſum erit inutile. Siquidem frequenter his in rebus non modò ad *Pulſum*, (cujus quæ ſit aliquando vis, ut alii nimis facilè negligunt, alii licet ei tangendo inſenuerint, ne intelligunt quidem) ſed ad *Spiritum* maximè reſpicere debet peritus artifex; & inde potiſſimùm opitulandi indicia optima arripere. Tu, quâ es Experientiâ,

tiâ, hoc omne quicquid eſt ſive difficultatis ſive judicii expedies: id enim a Tuis lucubrationibus jure videmur expectare, ut, quemadmodum cæteri item hanc Artis ſubtilitatem conſequantur, efficias.

SED ad argumentum revertor. Variolis inter initia, & ſub ipſo etiam incremento, ſignum commune, *Delirium*: idque per ſe parum fatale. Sed hîc quoque advertis alium fuiſſe morbi curſum, neque, niſi *quarto* poſt puſtulas excluſas die, *Phrenitin* acceſſiſſe. Eam quidem, ubi hoc tempore poſt Variolarum exitum ſupervenerit, tam mali ominis notam cenſeo, ut, qui hoc periculo conflictatus ad ſanitatem pervenerit, ferè neminem adhuc viderim. Hæ Species ab iis, quas *Diſcretarum* nomine adumbravit magis quàm expreſſit *Sydenhamus*, quàm longiſſimè abſint, vides. Ille ferè non niſi benigniſſimas deſcripſit: in his, cùm morbi forma diſſimillima ſit & temporum momenta multùm diverſa, alia itidem tenenda erit medendi ratio.

RESTAT

RESTAT & alia Species, *Confluentium* quidem ut plurimùm comes, non tamen ita conſtanter propria, quin & *diſcretis* aliquando conveniat. Hæc *Variolarum* omnium longè teterrima: eam intelligo, in quâ per corporis meatus, modò hos, modò illos, *Oris* puta, *Urinæ*, *Alvi*, &c. effluit diſſolutus ſanguis. Vidi mulierem, cui citra moleſtiam ullam repente & uno quaſi impetu eruperint Variolæ, *diſtinctæ* illæ quidem, licet numero haud mediocri. Per *biduum* omnia pro voto ceſſerunt; puſtulæ cùm ſatis elevatæ, tum coloratæ & floridæ. Sed unius noctis ſpatio, eæ ipſæ cunctæ in lividas & purpuraſcentes verterant, luctuoſi nimirum exitûs prænuntiæ. Nam ſuborto per *Urinæ* vias Sanguinis profluvio, brevi extincta eſt.

VIDI etiam, ubi & in *Cohærentium* genere, & corpore inſuper robuſtiſſimo hoc exitiabile malum exſtiterit. Ante eruptionem nihil ſingulare; communia tantùm Signa præceſſerunt. Protruſis variolis, omnia quieta; neque quicquam ei condoluit. Puſtulæ depreſſæ, ſic tamen

men ut extra cutim, *Verrucarum* more, eminerent. Puris ne veſtigium quidem ullum. His autem aliæ hinc & inde interpoſitæ papulæ, tum *Cryſtallinæ*, tum *Siliquoſæ*. Sed eadem prorſus puſtularum facies ad *octo* uſq; dies conſtitit. Atqui nec tantillum febriculæ acceſſit. *Secundo* die, Sanguinem ore expuit, dolore omni & Tuſſi vacuus. Et hunc quidem jugiter curſum tenuit Sanguis, ut ſingulis diebus libra ad minimum profluxerit. Ille interim, ut ſuæ omnino mentis fuit, ita integer ſibi viribus videbatur. Sanguis ſemel atque iterum detractus: & adhibita illâ, quæ, *Arabum* propria, ex *Aſtringentibus* atque *Acidis* conſtat, quæq; huic generi maximè convenit, medendi ratio nequicquam. *Octavo* quippe, alvus multum cruoris demiſit: unde æger ſenſim collapſus, animam placidè expiravit.

At omnium in hoc genere, quibus interfui, notabilem imprimis miniméq; vulgarem caſum ſinas me Tibi paucis exponere. Mulier adultâ jam ætate, cuique roboris multum ſuberat, ex morbo decubuit. Nam præter-

quam

quam quòd Febris aliquantulùm incaleſceret, is dorſo infimo inhæſit dolor, quaſi Serrâ circumſecaretur: qualem in eâ morbi Specie, quæ a Medicis *Lumbago* dicitur, ſentiunt *Rheumatici.* Neque per *triduum* de acerrimis hiſce cruciatibus quicquam remiſſum. Tandem præter expectationem emicuerunt *Variolæ*, exiguæ, rutilantes, flammeæ; confertæ quidem, ita tamen ferè paribus intermiſſæ ſpatiis, ut inter ſe parum contingerent. Per *biduum* adeò puſtularum in eodem ſtatu permanſio. *Tertio* autem, dolor omnis cum febre evanuit. *Quarto*, puſtulæ paulò magis ad livorem inclinatæ: & tum vi multâ, tum copiâ ingenti per Urinæ itinera erupit Sanguis; neq; malum hoc aut poſtridie, aut die perendino compreſſum. *Sexto* enim, cùm jam prorſus exhauſto Sanguine attererentur vires, unaquæq; propè (quantum oculis ſequi licuit) puſtula, tanquam acu punctim inciſa, ſe ultro diſrupit: à quâ veluti à *Centro* minutiſſimi tractus, Sanguine interſtincti, *Radiorum* more, ducebantur. Itaque brevi mors, eaq; minimè difficilis, ſubſecuta eſt.

Id autem in hâc Specie quaſi perpetuum notavi, quòd licet modò ſine moleſtiâ omni, modò non ſine angoribus maximis prodeant *Variolæ*, ultimos tamen dies, & Febre & dolore atque alienatione mentis omni liberos omnino extitiſſe. Sed heu! fallaces quietis induciæ, & inanis noſtra omnis contentio! neque enim quiſquam, quæcunque per medendum experimenta agerentur, quantum mihi ſaltem videre contigit, hujuſce morbi difficultates eluctatus eſt.

Sed de acerbis hiſce caſibus plus ſatis. Vereor enim, ne non tam Epiſtolam, quàm libellum ad te mitti credas. Id autem unicè volui, ut Tibi non nimiùm feſtinanti hos quaſi quoſdam ſtimulos admoverem. Multa habes de omni Variolarum genere, multa de earum vario curſu domi exarata; plura de optimâ curandi viâ ex tuo proprio penu potes adjicere: quæ adeò cùm ab aliis ferè adhuc intacta fuerint, ut ea demum elucubrata atque perfecta nobis aliquandò impertias, haud fruſtra de Te pollicemur. Vale, Vir Amiciſ-

ſime; & ſcias hoc mihi nunquam eripere poſſe Fortunam, ut, quibuſcunque in locis fuero, eam quam debeo, memoriam Tui conſervem.

Mart. 30,
1723.

P. S.

Ego ſcribo hoc, cum permiſſione atq; etiam indulgentiâ Præfecti, in præſentiâ *Warderi*: qui cùm in Scribendo me non multùm adjuvet, facit, quod tibi gratum fore reor, nè longior ſim.